

Kwaliteitskader Jeugd

Toepassen van de norm van
de verantwoorde werktoedeling
in de praktijk

Versie 2.0 maart 2016

Kwaliteitskader Jeugd

Professionalisering Jeugdhulp
en Jeugdbescherming

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1.	Aanscherping en actualisatie Kwaliteitskader Jeugd	3
1.2.	Jeugdwet	3
1.3.	Kwaliteitskader Jeugd	6
1.4.	Gemeenschappelijke basis	7
1.5.	Programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming	7
1.6.	Leeswijzer	8
2.	Gemeenschappelijke basis voor alle professionals in het jeugddomein	9
2.1.	De doelen van de Jeugdwet op een rij	9
2.2.	Gemeenschappelijke basis professionals	10
3.	Verantwoorde hulp	13
3.1.	Norm van de verantwoorde werktoedeling	13
3.2.	Pas toe of leg uit	14
3.3.	Wie is verantwoordelijk voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling?	15
4.	Uitwerking van de norm van de verantwoorde werktoedeling	17
4.1.	Uitgangspunten	17
4.2.	Afwegingskader voor de inzet van geregistreerde en niet-geregistreerde professionals	18
4.3.	Inzet van een geregistreerde professional	19
4.4.	Inzet van een niet-geregistreerde professional	19
4.5.	Inzet van een niet-geregistreerde professional onder de verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional	22
4.6.	Inzet van een niet-geregistreerde professional in combinatie met een geregistreerde professional	23
4.7.	Afwegingsgebied	24
	Bijlagen	
1	Programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming	25
2	Inzet van geregistreerde en niet-geregistreerde professionals	27
3	Terminologie uit de Jeugdwet en het Besluit Jeugdwet	31
4	Afkortingen	34

1 Inleiding

1.1. Aanscherping en actualisatie Kwaliteitskader Jeugd

De eerste versie van het Kwaliteitskader Jeugd is eind 2014 door de betrokken partijen vastgesteld en aangeboden aan de staatssecretarissen van VWS en V&J en vervolgens aan de Tweede Kamer. Het Kwaliteitskader Jeugd is mede tot stand gekomen door bijdragen van de kennisinstututen: Nederlands Jeugdinstituut (NJI) en Movisie.

Het Kwaliteitskader Jeugd is een groeidocument. In de komende jaren zal het veld, en daarmee het kader, zich verder ontwikkelen. In 2015 is de implementatie en de toepasbaarheid van het Kwaliteitskader Jeugd in beeld gebracht. Dit heeft een aantal aanbevelingen voor aanscherping van het Kwaliteitskader Jeugd opgeleverd. In het voorliggende document, de tweede versie van het Kwaliteitskader Jeugd, zijn deze aanbevelingen verwerkt en is een actualisatieslag gemaakt. Ook nu geldt dat deze versie niet het finale document zal zijn. De betrokken partijen hebben aangegeven dat zij – in het licht van de veranderingen die plaatsvinden – de uitwerking van het Kwaliteitskader Jeugd evalueren en indien nodig in samenhang hiermee actualiseren.

1.2. Jeugdwet

Op 1 januari 2015 is de Jeugdwet in werking getreden. Het nieuwe stelsel, waarbij decentralisatie naar gemeenten plaatsvindt, moet ertoe leiden dat jeugdigen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen participeren in de samenleving. Er wordt ingezet op een *transformatie* in de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en gezinnen naar:

- preventie en eigen kracht
- integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt “één gezin, één plan, één regisseur”
- demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren
- eerder de juiste hulp op maat (specialistische zorg aan de voorkant)
- meer ruimte voor professionals om de juiste hulp te bieden¹.

De stelselwijziging laat zien dat de maatschappij in de loop der tijd andere eisen is gaan stellen aan ondersteuning, hulp en zorg in het jeugddomein. Daardoor worden ook andere eisen gesteld aan de professionals die in het jeugddomein werken. De Jeugdwet schaaft allerlei verschillende vormen van hulp aan jeugdigen, die nu nog vanuit verschillende sectoren wordt geboden, onder één nieuw begrip: jeugdhulp.

1. Kamerstukken II 2012/13, 33 684, nr. 3, p. 2.

Jeugdhulp wordt in de wet als volgt omschreven (artikel 1.1, Jeugdwet):

- a. ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, of opvoedingsproblemen van ouders
- b. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en
- c. het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, met dien verstande dat de leeftijdsgrens van achttien jaar niet geldt voor jeugdhulp in het kader van jeugdstrafrecht.

Het perspectief van de jeugdige is de kern van het nieuwe stelsel. De jeugdige en zijn omgeving zijn daarmee niet alleen maar ontvanger van ondersteuning, hulp en zorg, maar zijn zelf ook een cruciale actor.

Professionalisering in de Jeugdwet

Wanneer de situatie daarom vraagt, moeten de jeugdige en zijn omgeving kunnen rekenen op betrouwbare professionals. Professionals die goede ondersteuning bieden en samen met hen de juiste beslissingen nemen op het juiste moment. Betrokken professionals die zelfstandig kunnen handelen, met oog voor de eigen regie van de jeugdige en zijn leefomgeving. Meer dan voorheen ligt de focus daarbij op preventie en eigen kracht, integrale hulp en het vroegtijdig bieden van hulp op maat.

Het moet voor ouders en professionals vanzelfsprekend zijn dat ouders zelf de regie nemen en houden over de opvoeding van hun kinderen, tenzij dit een onverantwoord risico voor de jeugdige oplevert. Daarvoor is een vraaggerichte houding van professionals nodig, waarbij uitgegaan wordt van de 'eigen kracht' van de jeugdige en zijn ouders/verzorgers. Het is belangrijk dat zij de regie blijven houden over hun leven. En dat ze samen met hun eigen omgeving en professionele hulpverleners naar oplossingen zoeken. Dit betekent praten met jeugdigen en ouders in plaats van over hen, en in de hulpverlening aansluiten op wat mensen en hun sociale netwerk zelf kunnen en waarvoor zij zelf verantwoordelijkheid kunnen dragen².

De autonomie van professionals en hun verantwoordelijkheden zijn onder de Jeugdwet groter en anders dan voorheen het geval was. Om invulling te kunnen geven aan de nieuwe verantwoordelijkheden en positie van de professionals in jeugdhulp en jeugdbescherming, is het van belang: dat zij *bekwaam* zijn om de aan hen toebedeelde taken uit te voeren, dat zij beschikken over de juiste deskundigheid om jeugdigen adequaat te kunnen ondersteunen en te helpen, en dat zij beroepsethische normen hanteren als uitgangspunt voor het professioneel handelen. Vakbekwaam zijn houdt in dat professionals in staat zijn om een beroep uit te oefenen volgens de voor de beroepsgroep geldende professionele standaard. Dat betekent dat steeds die professional

2. Memorie van toelichting, Jeugdwet

moet worden ingezet die past bij de vraag van de cliënt, die beschikt over de noodzakelijke vakbekwaamheid en die handelt volgens de beroepsethische normen. Dit vraagt inspanning van professionals en van hun werkgevers.

De Jeugdwet verplicht *aanbieders* van jeugdhulp en jeugdbescherming tot het verlenen van verantwoorde hulp³. Daarvoor moeten zij hun organisatie zo inrichten dat er voldoende kwalitatief en kwantitatief personeel en materieel beschikbaar is. *Professionals* zijn verplicht om te handelen als goede hulpverleners, in overeenstemming met de verantwoordelijkheid die zij hebben, voortvloeiend uit hun professionele standaard (o.a. beroepscode en vakinhoudelijke richtlijnen).

Professionals in jeugdhulp en jeugdbescherming moeten leren omgaan met de grotere professionele ruimte die ze hebben. Dat leren vindt plaats via opleidingen, intervisie, andere werkvormen gericht op leren en ontwikkelen⁴, en op de werkplek. Het is ook aan de opleidingen om professionals voor te bereiden en te trainen op het omgaan met deze ruimte. Beroepsverenigingen ondersteunen professionals hierbij en voorzien hen van professionele kaders. Werkgevers hebben een faciliterende rol. Maar vooral is het aan de professionals in het jeugd domein zelf om de verantwoordelijkheid te nemen (met alles wat daarbij hoort), die past bij hun centrale positie in het jeugdstelsel. Van elke professional wordt daarom verwacht dat hij zijn vak bijhoudt.

Beroepsregistratie

In de Jeugdwet is beroepsregistratie geïntroduceerd als een middel om verantwoorde hulp te borgen. In bepaalde situaties of voor bepaalde werkzaamheden moeten professionals op hbo, hbo-plus, wo en wo-plus niveau geregistreerd zijn. Registratie in het BIG-register (artikel 3 beroepen: artsen, verpleegkundigen, psychotherapeuten, GZ psychologen) of in de te onderscheiden kamers binnen het Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) biedt een herkenbaar kwaliteitskeurmerk en erkenning van een niveau van de vakbekwaamheid van professionals.

3. Jeugdwet, artikel 4.1.1.

4. Hierbij kan gedacht worden aan werkvormen waarbij bijvoorbeeld beroepsethische dilemma's en uitspraken van tuchtcolleges centraal staan.

Norm van de verantwoorde werktoedeling

De verplichting uit de Jeugdwet om verantwoorde hulp te leveren is verder uitgewerkt in *de norm van de verantwoorde werktoedeling*:⁵

De norm van de verantwoorde werktoedeling bestaat uit drie onderdelen

1. De aanbieders van jeugdhulp en jeugdbescherming dragen er zorg voor dat de taken worden uitgevoerd door of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional. Zij delen de taken toe met inachtneming van de specifieke kennis en vaardigheden van de geregistreerde professional.
2. De aanbieder van jeugdhulp en jeugdbescherming kan anderen dan geregistreerde professionals met de uitvoering van taken belasten indien hij of zij aannemelijk kan maken dat de kwaliteit van de uit te voeren taak daardoor niet nadelig wordt beïnvloed of noodzakelijk is voor de kwaliteit van uit te voeren taak. (tenzij bepaling)
3. De aanbieders van jeugdhulp en jeugdbescherming dragen er zorg voor dat geregistreerde professionals hun taken kunnen verrichten met inachtneming van de voor hen geldende professionele standaarden.

Deze norm geldt ook voor de Raad voor de Kinderbescherming, de onder de Dienst Justitiële Inrichtingen ressorterende rijks justitiële jeugdinrichtingen (rijks JJI's), Halt en Stichting Nidos⁶. De norm van de verantwoorde werktoedeling wordt in hoofdstuk 3 nader toegelicht.

1.3. Kwaliteitskader Jeugd

De branche-, beroeps- en cliëntenorganisaties en gemeenten hebben gezamenlijk in het Kwaliteitskader Jeugd een aanzet gegeven voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk. De kennisinstituten (Nederlands Jeugdinstituut en Movisie) hebben hieraan bijgedragen.

Het Kwaliteitskader Jeugd beschrijft in welke situaties, omstandigheden en/of voor welke werkzaamheden en verantwoordelijkheden een geregistreerde professional moet worden ingezet (of een beroepsbeoefenaar die werkt in combinatie met, of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional), én het bakent af in welke gevallen en/of voor welke werkzaamheden een niet-geregistreerde professional kan worden ingezet.

Het Kwaliteitskader Jeugd biedt werkgevers een leidraad bij het maken van een afweging bij de werktoedeling. Uiteraard moeten daarbij de taken zo worden toebedeeld dat juist die professional, die beschikt over de noodzakelijke kennis en vaardigheden passend bij de werkzaamheden, wordt ingezet. Deze professional moet zodanig worden ingezet dat deze kan werken met in achtneming van zijn professionele standaard. De Inspecties zullen hun toetsingskader ten aanzien van de norm van verantwoorde werktoedeling baseren op het Kwaliteitskader Jeugd.

Parallel aan het operationaliseren van de norm van de verantwoorde werktoedeling is er blijvende aandacht nodig voor de ontwikkeling van professionals. Dit is een proces van voortdurende investering en verbetering, waarmee brancheorganisaties, beroepsverenigingen en professionals al jaren aan de slag zijn.

5. Besluit Jeugdwet, artikel 5.1.1.

6. Circulaire Norm verantwoorde werktoedeling van toepassing op de Raad en DJI
<http://wetten.overheid.nl/BWBR0036557/2015-04-24>

Voor wie is het Kwaliteitskader Jeugd bedoeld?

Het Kwaliteitskader Jeugd is geschreven voor aanbieders van jeugdhulp en jeugdbescherming. Vanwege deze invalshoek wordt het cliëntperspectief minder belicht. Aanbieders moeten de norm van de verantwoorde werktoedeling toepassen, zodat dit redelijkerwijs leidt tot verantwoorde hulp. Niet alleen organisaties, maar ook vrijgevestigde professionals (zzp'ers) die jeugdhulp aanbieden, zijn gebonden aan de norm van de verantwoorde werktoedeling. Als professionals in dienst van de gemeente (de toegang tot) jeugdhulp uitvoeren, is de gemeente zelf ook gebonden aan de norm van de verantwoorde werktoedeling. Daarnaast moeten gemeenten zich ervan vergewissen dat jeugdhulpaanbieders zich houden aan de norm.

Wat is de status van het Kwaliteitskader Jeugd?

Het Kwaliteitskader Jeugd is een veldnorm. Veldnormen zijn een krachtig instrument die richting en koers geven aan de uitvoering. Het veld is zelf verantwoordelijk voor het op orde brengen en houden van professionalisering en verantwoorde hulp. Doordat alle veldpartijen zijn betrokken bij, en zich committeren aan de veldnorm is er een gezamenlijk gewenste werkwijze ontstaan. Deze werkwijze geeft zowel wat betreft de inhoud als wat betreft de organisatie van het proces een duidelijke richting aan het handelen. Het Kwaliteitskader Jeugd kan daarmee gezien worden als een vorm van *zelfregulering* van het brede jeugddomein: veldpartijen spreken een gezamenlijke werkwijze af, waarmee ze zichzelf en elkaar de maat nemen.

1.4. Gemeenschappelijke basis

De doelen van de Jeugdwet en de vereiste transformatie verwachten van alle professionals die jeugdhulp of jeugdbescherming verlenen dat zij professioneel handelen. Ongeacht de branche en ongeacht het opleidingsniveau, de achtergrond of verantwoordelijkheid van de professional. En ook ongeacht welke jeugdige ondersteund, geholpen of waarvoor gezorgd wordt. Iedere professional, zowel op mbo-, hbo- als wo-niveau, handelt vanuit een *gemeenschappelijke basis* in het professioneel handelen.

Het werken vanuit deze gemeenschappelijke basis wordt niet geborgd via de norm van de verantwoorde werktoedeling. Het betreft een cultuurverandering. Alle betrokken partijen zullen gezamenlijk aan de slag moeten om de gemeenschappelijke basis in het handelen van een professional in het jeugddomein te kunnen borgen. Het onderwijs en aanbieders van bij- en nascholing spelen daarbij een belangrijke rol. Maar ook op de werkvloer kan hier een bijdrage aan worden geleverd via reflectie (supervisie, intervisie en intercollegiale toetsing). Gemeenten kunnen hierbij een rol spelen door via hun opdrachtgeverschap eisen te stellen.

In hoofdstuk 2 wordt de gemeenschappelijke basis verder uitgewerkt.

1.5. Programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming

Na het opstellen van het Kwaliteitskader Jeugd hebben de betrokken partijen de verantwoordelijkheid genomen voor: (a) het ontwikkelen van alles wat nodig is om beroepsregistratie voor professionals, werkzaam op een hbo-niveau, in het brede jeugddomein te realiseren, (b) de verdere uitwerking van een ontwikkelagenda gericht op het toepassen van de gemeenschappelijke basis en (c) verdere doorontwikkeling van het Kwaliteitskader Jeugd. Dit wordt vormgegeven in het Programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming (PPJ&J). In dit programma staat niet het brede begrip kwaliteit centraal maar uitsluitend professionalisering in de jeugdhulp en jeugdbescherming.

Er zijn, naast professionalisering, vele manieren om de kwaliteit van jeugdhulp en jeugdbescherming te bevorderen, stimuleren en ontwikkelen, onder andere door:

- de cliënt en zijn omgeving (onderzoek naar cliëntfactoren, feedback van cliënten)
- de beroepsbeoefenaar (bij- en nascholing, beroepsregistratie, richtlijnontwikkeling)
- de interventies die de professionals inzetten (effectiviteitsonderzoek, databanken)
- de organisatie van waaruit de professional werkzaam is (certificering, prestatie-indicatoren, benchmarking)
- de opdrachtgever/de gemeenten (bij inkoopbeleid kwaliteitseisen stellen over outcome-indicatoren, ROM, registratie)
- de landelijke overheid (wet- en regelgeving, financiering onderzoek, toezicht)

Meer informatie over het programma PPI&J is opgenomen in bijlage 1.

1.6. Leeswijzer

Het Kwaliteitskader Jeugd start in hoofdstuk 2 met een belangrijk resultaat van de samenwerking tussen de verschillende veldpartijen. Gezamenlijk is gekeken naar dat wat eenieder bindt in het bieden van jeugdhulp en jeugdbescherming. Door samen en in samenhang een gemeenschappelijke basis te formuleren van het handelen van elke professional in de jeugdhulp, is duidelijk dat er een gezamenlijke cultuurverandering nodig is om de beoogde transformatie te realiseren. In hoofdstuk 3 is een toelichting op verantwoorde hulp en de norm van de verantwoorde werktoedeling opgenomen. In hoofdstuk 4 wordt het afwegingskader geformuleerd, waarmee deels invulling wordt gegeven aan de norm van verantwoorde werktoedeling. In het afwegingskader wordt duidelijk gemaakt wanneer een geregistreerde vakbekwame professional ingezet moet worden, en wanneer een niet-geregistreerde professional ingezet kan worden.

2. Gemeenschappelijke basis voor alle professionals in het jeugddomein

In dit hoofdstuk wordt de gemeenschappelijke basis uiteengezet, zoals die voortvloeit uit de doelen van de Jeugdwet. Deze gemeenschappelijke basis is van toepassing op alle professionals in het brede jeugddomein, er gelden geen uitzonderingen. De gemeenschappelijke basis bestaat uit een aantal centrale elementen waar betrokken professionals en organisaties gezamenlijk op inzetten.

Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind

Het nieuwe stelsel van jeugdhulp is erop gericht dat iedere jeugdige gezond en veilig opgroeit en zo zelfstandig mogelijk kan deelnemen aan het maatschappelijk leven, rekening houdend met zijn/haar ontwikkelingsniveau. Ouders zijn hiervoor het eerst verantwoordelijk. De gemeente draagt zorg voor de organisatie van een stelsel van jeugdhulp dat snel, goed en op maat functioneert. De kwaliteit van deze hulp moet verantwoord zijn: van goed niveau, veilig, doeltreffend, doelmatig, cliëntgericht en afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige en/of ouder. Hiermee wordt recht gedaan aan één van de uitgangspunten van het Kinderrechtenverdrag waarin wordt gesteld dat de Staat de verplichting heeft een kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn.

Allereerst worden de doelen van de Jeugdwet vermeld, om vervolgens aan te geven wat dit betekent voor professionals en hun organisaties.

2.1. De doelen van de Jeugdwet op een rij

1. Preventie en uitgaan van eigen kracht van jeugdigen, ouders en de sociale omgeving

De nadruk ligt op preventie en vroege signalering. Dit om vragen van gezinnen en jeugdigen in een vroeg stadium te kunnen beantwoorden, de eigen kracht te stimuleren of aan te boren, en daarmee het beroep op gespecialiseerde zorg (waar mogelijk) te voorkomen. De hulp richt zich (waar mogelijk) op gebruikmaking en versterking van de eigen kracht en het probleemoplossend vermogen van de jeugdige, hun ouders en sociale omgeving. Zij leren zelf situaties optimaal vorm te geven en problemen op te lossen en/of draaglijk te maken. De organisaties in het jeugddomein leveren hieraan een bijdrage door inzet op brede en lichte opvoed- en opgroeiondersteuning en snelle hulp bij problemen, bijvoorbeeld om dreigende escalatie te voorkomen. De mogelijkheden van pedagogische basisvoorzieningen, zoals onderwijs en kinderopvang, en informele organisaties, zoals sportclubs en buurtnetwerken worden hierbij benut en versterkt. Het waarborgen van de veiligheid en gezonde ontwikkeling van de jeugdige is hierbij een vereiste.

2. Minder snel medicaliseren, meer ontzorgen en normaliseren

Bij de uitvoering van de jeugdhulp en jeugdbescherming staat een optimale ontwikkeling van de jeugdige en het gewone ontwikkelen, opvoeden en opgroeien centraal. Dit betekent aandacht voor de ontwikkelingsfase van de jeugdige en voor talentontwikkeling, met oog voor problemen, stoornissen of beperkingen. Maatschappelijke participatie van alle jeugdigen wordt gestimuleerd, met in het bijzonder aandacht voor (passend) onderwijs. Voor ouders gaat het om ondersteuning en advies bij positief opvoeden en omgaan met veel voorkomende opvoedingsvragen en problemen. Of het gaat om het kunnen omgaan met de (psychische)

ziekte van hun kind. Hierdoor worden competenties van ouders en mede-opvoeders versterkt. Ontwikkelings-, opvoed- en opgroei problemen kunnen dan in een vroeg stadium gesignaleerd en eventueel aangepast worden. Of er kan een manier gevonden worden om ermee om te gaan of er mee te leven. Voor specifieke vragen of problemen wordt zo nodig tijdig consultatie en/of aanvullende specialistische hulp ingezet, waar mogelijk in de eigen leefomgeving van de jeugdige.

3. Eerder (jeugd)hulp op maat voor kwetsbare kinderen

Het hulpaanbod draagt bij aan lokale zorg op maat voor jeugdigen en ouders. Hier wordt indien mogelijk lichte hulp ingezet, en waar nodig intensieve en/of specialistische hulp. Als er sprake is van ernstige opvoedingsproblematiek, fysieke of cognitieve beperkingen, psychische problemen, stoornissen of ziektes wordt op basis van diagnostiek passende hulpverlening of behandeling ingezet. Als dat kan, wordt de specialistische hulp weer afgebouwd en lichte hulp al dan niet gecontinueerd. Dit op- en afschalen van hulp vraagt flexibiliteit van cliënten en professionals en het vraagt om een gevarieerd hulpaanbod.

4. Integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur'

Als er problemen spelen op meerdere leefgebieden (opvoeding, psychisch of fysiek functioneren, financiën, huisvesting, onderwijs, e.d.) bieden de organisaties in het jeugd(hulp)domein hulp in samenhang aan. Er vindt afstemming plaats tussen jeugdigen, ouders, mantelzorgers en vrijwilligers en professionals. Dit betekent dat de coördinatie van de hulp samen met het gezin(systeem) plaatsvindt, de hulp onderling wordt afgestemd en het gezin niet wordt doorverwezen maar dat aanvullende hulp 'erbij wordt gehaald'.

5. Meer ruimte voor jeugdprofessionals en vermindering van regeldruk

Met de komst van de Jeugdwet wordt soms veel zeer gedetailleerde regelgeving, bijvoorbeeld rondom indicatiebesluiten, afgeschaft. Dat geeft meer ruimte en verantwoordelijkheid aan professionals om maatwerk te leveren, de hulp in te passen in de lokale en regionale situatie en om integrale hulp te bieden.

2.2. Gemeenschappelijke basis professionals

Om inhoud te geven aan deze doelen van de Jeugdwet wordt van alle jeugdprofessionals, zowel op mbo-, hbo- als wo-niveau, gevraagd dat zij hun werk vorm geven vanuit de volgende basis:

Cliëntgericht werken

De professionals gaan uit van de wensen en behoeften van jeugdigen en ouders. Ze gaan met hen in gesprek over wat ze willen, wat ze zelf kunnen en welke hulp en ondersteuning aanvullend nodig is, zodat de jeugdige zich verder kan ontwikkelen tot een volwaardige burger die kan participeren in de samenleving. Professionals versterken ouders in hun rol als opvoeder, ondersteunen of behandelen hen en werken samen met de sociale omgeving.

Essentieel hierbij is dat professionals voldoende deskundigheid hebben en competenties kunnen inzetten om passende hulp en ondersteuning te bieden. Indien een professional niet de benodigde kennis of vaardigheden bezit, schakelt hij altijd een collega in met de noodzakelijke deskundigheid, zodat eventuele inzet van een hulp- en ondersteuningsaanbod aansluit op wat de jeugdige nodig heeft.

Signaleren

Professionals zijn alert op signalen die kunnen duiden op (meervoudige) problemen, stoornissen of beperkingen bij jeugdige of ouders. In overleg met de betrokkenen kunnen zij (de deskundigheid van) andere professionals betrekken. De bespreking van de signalen met de jeugdige draagt bij aan een gezamenlijk gefundeerde beslissing over de inzet van passende hulp en ondersteuning.

Versterken eigen kracht en zelfregie

Professionals sluiten aan bij, en versterken de eigen kracht en zelfregie van jeugdigen, ouders en hun omgeving. Ze bevragen hun mogelijkheden en de mogelijkheden van hun sociale netwerk en zetten deze in. Ze weten wanneer ze moeten loslaten en afstand nemen. Ze kunnen ook de grenzen van de eigen mogelijkheden en kracht van de jeugdige, het gezin en het netwerk inschatten. Professionals sluiten aan bij de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van de jeugdige.

Veiligheid bevorderen

Professionals hebben oog voor de veiligheid van de jeugdige (zowel fysiek, psychisch als sociaal). Zij zijn alert op signalen die de veiligheid bedreigen en kunnen deze, in lijn met de meldcode van de organisatie waarbij ze werken, bespreekbaar maken met ouders en jeugdige. Zo nodig winnen ze advies in van Veilig Thuis, voordat ze acties ondernemen die bijdragen aan het vergroten van de veiligheid of voordat ze andere professionals inschakelen.

Werken vanuit een integrale blik: breder kijken, meer zien

Professionals hebben een integrale blik, waarbij ze oog hebben voor het functioneren van jeugdigen en ouders in de verschillende levensgebieden en de invloed die hier vanuit gaat. Hierbij dragen ze bij aan een integrale afweging, zowel bij de analyse van de vraag als bij de mogelijke oplossingen.

Samenwerken

Professionals stemmen, in dialoog met ouders en jeugdigen, af met andere professionals en (vrijwilligers)netwerken met aanvullende deskundigheid. Ze benutten deze deskundigheid en activeren ouders en jeugdigen dit ook te doen, zodat ze optimale hulp en ondersteuning krijgen. Professionals herkennen en erkennen hierin hun eigen grenzen en elkaars vakmanschap.

Leven lang leren en reflecteren

Bij de vormgeving aan hun (deels nieuwe) taken krijgen professionals ruimte om op basis van hun deskundigheid professionele afwegingen te maken. Vergroting van professionele autonomie en vermindering van regeldruk staan centraal. Daarbij moeten professionals voldoen aan de voorschriften die volgen uit de (Jeugd)wet zoals zelfbeschikkingsrecht van de jeugdige, bejegening, vertrouwelijkheid en privacy.

Ook is het van belang dat professionals zoveel mogelijk *evidence based*⁷ werken. Dit vraagt om een continue investering in hun vakmanschap, zowel vanuit de organisaties als door professionals zelf. Leven lang leren is het devies. Hiermee kunnen professionals hun kennis en kunde op peil houden en hun competenties, die in de nieuwe context nodig zijn, verder ontwikkelen. Dit vraagt een lerende en reflecterende houding van alle professionals. Doel hiervan is de kwaliteit van het professioneel handelen te bevorderen.

Deze gemeenschappelijke basis is een basisvereiste voor alle professionals die ondersteuning, hulp en zorg leveren aan jeugdigen en hun ouders of verzorgers. Ongeacht opleidingsniveau, registratie, branche of doelgroep. De betrokken branche-, beroeps-, cliënt- en gemeentevertegenwoordigers hechten grote waarde aan het realiseren van een cultuurverandering die de gemeenschappelijke basis vraagt. Op vele manieren en door vele actoren (onder andere ook in samenwerking met het onderwijs) zal deze cultuurverandering gestimuleerd en bevorderd worden.

In het Programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming wordt verdere uitwerking gegeven aan de gemeenschappelijke basis (zie bijlage 1).

7. *Evidence based* werken gaat uit van het gewetensvol, expliciet en oordeelkundig gebruik van het huidige beste bewijsmateriaal om beslissingen te nemen voor en samen met cliënten. Het gaat hierbij om beslissingen op basis van: het best beschikbare bewijs, de kennis en ervaring van de professional, de waarde(n) en voorkeur van de individuele cliënt.

3. Verantwoorde hulp

In de Jeugdwet is opgenomen dat jeugdhulpaanbieders verantwoorde hulp moeten verlenen⁸.

Verantwoorde hulp is hulp van goed niveau, die in ieder geval: veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.

Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen verlenen verantwoorde hulp door, onder andere, de inrichting van de organisatie en de inzet van voldoende en vakbekwaam personeel. Daarnaast organiseren zij de verantwoordelijkheidstoedeling zo dat dit redelijkerwijs leidt tot verantwoorde hulp⁹. Van de professionals wordt verwacht dat zij handelen zoals verwacht mag worden van een goede hulpverlener, en in overeenstemming met de voor hem of haar geldende professionele standaard¹⁰.

3.1. Norm van de verantwoorde werktoedeling

De verplichting uit de Jeugdwet om verantwoorde hulp te leveren is verder uitgewerkt in de norm van de verantwoorde werktoedeling (zie paragraaf 1.2)¹¹. De norm van de verantwoorde werktoedeling verplicht de jeugdhulpaanbieder, de Gecertificeerde Instelling en/of de gemeente (korthedshalve de aanbieder):

a. tot het werken met geregistreerde professionals

Geregistreerde professionals staan geregistreerd in het Kwaliteitsregister Jeugd of in het BIG-register (als arts, verpleegkundige, gezondheidszorgpsycholoog of psychotherapeut op grond van artikel 3 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg).

Geregistreerde professionals zijn op grond van hun registratie gebonden aan een tuchtrechtnorm die inhoudt dat zij aangesproken kunnen worden als ze niet handelen volgens de voor hen geldende beroeps(ethische) normen (beroepscode, vakinhoudelijke richtlijnen, etc.). Iedere belanghebbende kan een tuchtrechtklacht indienen als hij van mening is dat de geregistreerde professional niet volgens de beroeps(ethische) normen en/of wettelijke bepalingen heeft gehandeld.

De aanbieder van jeugdhulp en jeugdbescherming kan anderen dan geregistreerde professionals met de uitvoering van taken belasten indien hij of zij aannemelijk kan maken dat: de kwaliteit van de uit te voeren taak daardoor niet nadelig wordt beïnvloed, of dat inzet van de niet-geregistreerde professional noodzakelijk is voor de kwaliteit van de uit te voeren taak.

8. 4.1.1, lid 1, Jeugdwet

9. 4.1.1, lid 2, Jeugdwet

10. 4.1.1, lid 3, Jeugdwet

11. 5.1.1, Jeugdwet

b. tot het toedelen van taken aan geregistreeerde professionals rekening houdend met hun specifieke kennis en vaardigheden

Bij het toedelen van taken moet de werkgever enerzijds letten op de vraag van de jeugdige, en anderzijds op de vakbekwaamheid die nodig is om verantwoorde hulp te bieden aan die jeugdige. Taken moeten zo worden toebedeeld dat de professional met de benodigde kennis en vaardigheden wordt ingezet op het juiste vakbekwaamheidsniveau. Binnen iedere beroepsgroep zijn er professionals met diverse niveaus van vakbekwaamheid (van startende professionals en professionals met aanvullende bij- of na scholing tot professionals die een beroep op specialistenniveau uitvoeren).

c. tot het zorgdragen dat deze geregistreeerde professionals kunnen werken volgens hun specifieke professionele standaard

Professionele standaarden omvatten onder andere beroepscode, vakinhoudelijke richtlijnen en veldnormen. De werkgever moet er voor zorgen dat in het BIG-register of het Kwaliteitsregister Jeugd geregistreeerde professionals kunnen werken volgens de voor hen geldende professionele standaarden. Onderdeel hiervan is dat zij geen werk doen waarvoor zij onvoldoende geschoold zijn.

3.2. Pas toe of leg uit

Leidend principe bij de norm van de verantwoorde werktoedeling is het principe "pas toe of leg uit". Hiermee wordt bedoeld dat er een hoofdregel is, waarvan mag worden afgeweken. Dit kan alleen als men aannemelijk kan maken dat de kwaliteit van hulp niet nadelig wordt beïnvloed, of dat deze juist gediend is met de inzet van een andere professional.

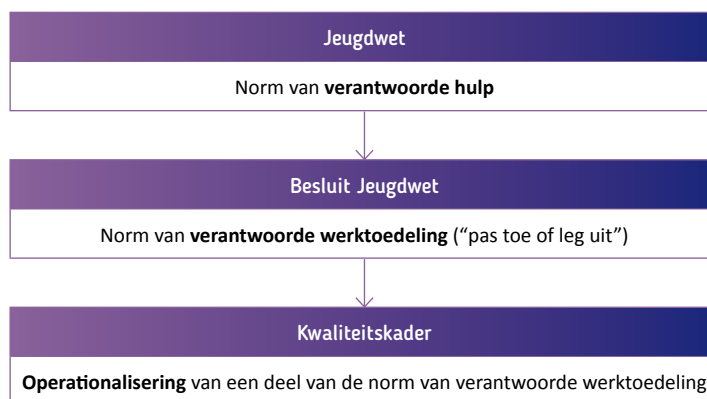
Pas toe:

deel het werk toe aan een geregistreeerde professional (in het Kwaliteitsregister Jeugd of in het BIG-register) met passende kennis en vaardigheden voor die taak

Of leg uit:

deel het werk toe aan een niet-geregistreeerde professional als u aannemelijk kunt maken dat dit niet afdoet aan de kwaliteit of zelfs noodzakelijk is voor de kwaliteit van hulp.

Om aanbieders van jeugdhulp te helpen bij toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk, is deze geoperationaliseerd in dit Kwaliteitskader Jeugd. Het Kwaliteitskader Jeugd biedt werkgevers een leidraad bij het maken van een afweging bij de werktoedeling.

3.3. Wie is verantwoordelijk voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling?

De norm van de verantwoorde werktoedeling geldt voor:

- Aanbieders van jeugdhulp (organisaties en vrijgevestigden (zzp'ers))
- Gecertificeerde Instellingen die een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel uitvoeren
- Veilig Thuis organisaties
- Justitiële organisaties: justitiële jeugdinrichtingen, Stichting Halt, Raad voor de Kinderbescherming, Stichting Nidos

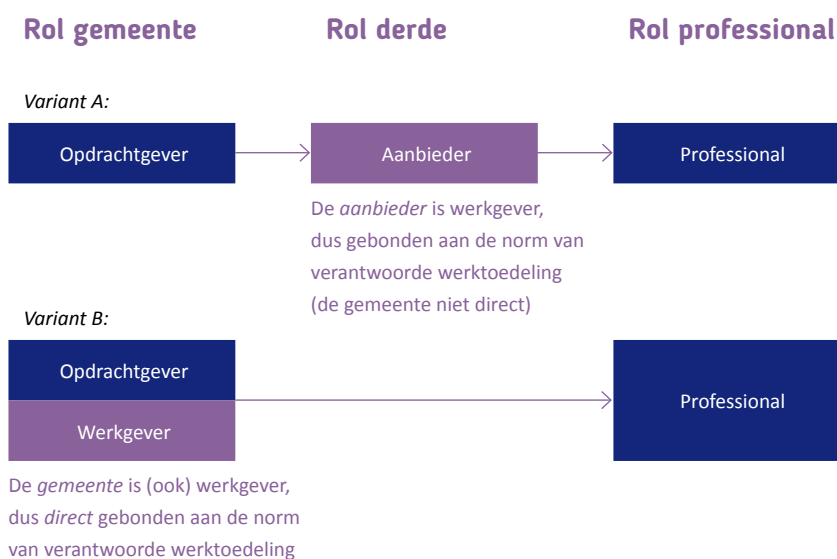
De norm richt zich tevens op gemeenten. Zij kunnen op twee manieren te maken hebben met de norm van verantwoorde werktoedeling: als opdrachtgever en (mede) als werkgever.

De gemeente als opdrachtgever (variant A)

Ten eerste kopen gemeenten jeugdhulp en jeugdbescherming in bij aanbieders. Gemeenten zijn dan opdrachtgever en de jeugdhulpaanbieders opdrachtnemer. In dat geval zijn de jeugdhulpaanbieders de werkgevers van de professionals die met de jeugdige (en zijn gezin) werken. Jeugdhulpaanbieders moeten dan het werk verantwoord (conform de wet en AMvB) toedelen. Gemeenten hebben *indirect* te maken met de norm van verantwoorde werktoedeling: zij zijn niet zelf gehouden aan de norm van de verantwoorde werktoedeling, maar de aanbieders bij wie zij inkopen wel. De gemeente moet zich ervan verzekeren dat de gecontracteerde jeugdhulpaanbieder in staat is te voldoen aan de eisen van de norm.

De gemeente als werkgever (variant B)

Ten tweede kunnen gemeenten ook zelf werkgever zijn. Bijvoorbeeld wanneer de professionals in een (sociaal) wijkteam in dienst zijn van de gemeente. Als daar jeugdhulp wordt geboden dan hebben gemeenten *direct* te maken met de norm van verantwoorde werktoedeling. Gemeenten zijn dan zelf verantwoordelijk voor een juiste toepassing ervan. Tegelijkertijd vindt er een zekere vermenging van functies plaats: gemeenten zijn bij variant B niet alleen werkgever, maar ook nog steeds opdrachtgever (aan zichzelf). Dat betekent dat gemeenten dan zowel de rol van opdrachtgever als die van opdrachtnemer op zich nemen.

Situatie (sociaal) wijkteam

Veel gemeenten organiseren momenteel hun toegang of hulpverlening in de vorm van een (sociaal) wijkteam. Deze teams zijn vaak multidisciplinair samengesteld met professionals werkzaam bij diverse aanbieders en/of gemeente. Hierbij zijn verschillende varianten te onderscheiden¹².

Voor beantwoording van de vraag bij wie de verantwoordelijkheid ligt voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling bij een sociaal wijkteam, is het nodig de plaatselijk geldende situatie helder in kaart te brengen. Het moet duidelijk zijn welke jeugdhulpaanbieder(s) de werkgever is (of zijn) van de professionals die werkzaam zijn in het wijkteam. Het is mogelijk dat meerdere jeugdhulpaanbieders binnen een sociaal wijkteam verantwoordelijk zijn voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling.

12. Voorbeelden:

1. De gemeente geeft opdracht aan gezamenlijke aanbieders om een wijkteam te bemensen en multidisciplinair samen te stellen.
2. De gemeente levert eigen personeel in een multidisciplinair samengesteld wijkteam.
Het wijkteam wordt een zelfstandige entiteit, met eigen personeel, bijvoorbeeld een stichting

4. Uitwerking van de norm van de verantwoorde werktoedeling

4.1. Uitgangspunten

Bij de uitwerking van de norm van de verantwoorde werktoedeling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De inzet van geregistreerde en niet-geregistreerde professionals is mogelijk. Alle professionals leveren een belangrijke bijdrage in de ondersteuning, hulp en zorg aan een jeugdige en zijn omgeving.
- Geregistreerde professionals zijn professionals die zich kunnen registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd of in het BIG-register, artikel 3 (te weten: artsen, verpleegkundigen, psychotherapeuten, GZ psychologen).
- Bij de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling moet door de werkgever verantwoord kunnen worden dat een geregistreerde, dan wel een niet-geregistreerde professional wordt ingezet voor een taak. En of daarbij voldoende rekening gehouden wordt met de voor die taak noodzakelijke kennis en vaardigheden van de professional.
- De professionals die worden ingezet (niet-geregistreerd of geregistreerd) moeten altijd **vakbekwame** professionals zijn. Geregistreerde en niet-geregistreerde professionals moeten voldoende toegerust zijn voor de taak waarmee ze belast worden. Ze moeten beschikken over de voor de werkzaamheden benodigde competenties, kennis en vaardigheden.

Vooraanmelden voor beroepsregistratie

In de toekomst zullen alle professionals, waarvan het veld vindt dat ze geregistreerd zouden moeten zijn, in het BIG register of het Kwaliteitsregister Jeugd terecht kunnen. Op dit moment kunnen alle psychologen, (ortho)pedagogen en jeugdzorgwerkers zich registreren, net als de artsen, verpleegkundigen, gezondheidszorgpsychologen en psychotherapeuten. Voor een deel van de professionals werkzaam in de jeugdhulp bestaat de mogelijkheid tot registratie nog niet. Daarom wordt een overgangstermijn gehanteerd waarbinnen professionals die werken op een hbo-functie en hoger in de jeugdhulp zich kunnen vooraanmelden. Daarvoor moeten ze voldoen aan een aantal basiseisen. De professionals die vooraangemeld zijn kunnen op dezelfde voorwaarden worden ingezet als geregistreerde professionals.

Daarnaast zijn de volgende overwegingen van toepassing:

Preventie en jeugdhulp

De Jeugdwet kent twee centrale begrippen: preventie en jeugdhulp. Beide begrippen zijn ruim gedefinieerd en niet scherp afgebakend. De norm van de verantwoorde werktoedeling is formeel alleen van toepassing op aanbieders als ze jeugdhulp bieden en niet als ze taken verrichten gericht op preventie. De definities van preventie en jeugdhulp geven geen direct houvast voor hoe de norm van de verantwoorde werktoedeling moet worden toegepast. Dus wanneer het wel en wanneer het niet nodig is een geregistreerde professional in te zetten. Daarom wordt uitgegaan van de situatie van de cliënt en de taken en verantwoordelijkheden van een professional. Wanneer deze situatie en de taken en verantwoordelijkheden de inzet van een geregistreerd professional vereisen (zie paragraaf 3.2 en 3.3), dan moet een geregistreerde professional worden ingezet. Ongeacht of het preventie of jeugdhulp wordt genoemd.

Samenloop en samenhang met de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Wmo-taken vallen niet onder de norm van de verantwoorde werktoedeling. Professionals die Wmo-taken verrichten en in het verlengde daarvan ook jeugdhulp bieden, moeten zich toch registreren wanneer zij werkzaamheden uitvoeren die om beroepsregistratie vragen. De bepalingen uit de Jeugdwet (zoals de norm van de verantwoorde werktoedeling) gaan dan voor op de bepalingen uit de Wmo.

4.2. Afwegingskader voor de inzet van geregistreerde en niet-geregistreerde professionals

Aan de hand van **cliënt** gerelateerde parameters en **professional** gerelateerde parameters kan worden bepaald welke handeling, situatie, doelgroep, verantwoordelijkheid om de inzet van een geregistreerde of niet-geregistreerde professional vraagt.

Parameters	
Cliënt gerelateerd (incl. situatie en omgeving)	Complexiteit en ernst van de problematiek en de context Hoe complex en ernstig is de problematiek van de cliënt? Hoe ziet de context / omgeving van de cliënt(systeem) er uit?
Professional gerelateerd	Verantwoordelijkheden en regievoering in het werkproces Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering van taken? Wie mag besluiten nemen?
	Typering hulpverlening Welke eisen (complexiteit, zelfstandigheid, transfervermogen en expertise / niveau van vakbekwaamheid) wordt gevraagd?
	Impact Wat zijn gevolgen voor de cliënt van het handelen van de professional?

De combinatie van professional gerelateerde parameters en cliënt gerelateerde parameters bepaalt welke vakbekwaamheid nodig is. De cliënt gerelateerde indicatoren zijn het uitgangspunt en bepalen of er sprake is van een situatie waarin een niet-geregistreerde professional zelfstandig kan werken, of dat de inzet van een geregistreerde professional noodzakelijk is.

De verantwoordelijkheden, taken en activiteiten van de niet-geregistreerde professional zijn hoofdzakelijk gericht op de *uitvoering*. De geregistreerde professionals hebben een cruciale rol bij beoordeling, besluitvorming en vaststelling (naast hun rol in de uitvoering).

Dit is verder uitgewerkt in onderstaand afwegingskader.

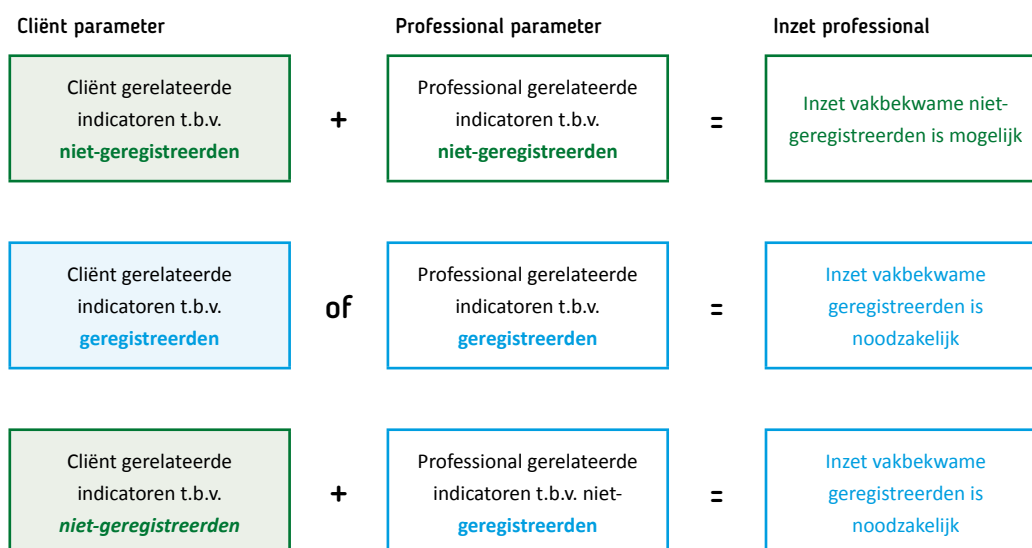
Werk op een verantwoorde manier toedelen

Parameters	STAP 1 Cliënt gerelateerde indicatoren	STAP 2 Professional gerelateerde indicatoren		
	Complexiteit en ernst van de problematiek en de context Hoe complex en ernstig is de problematiek van de cliënt? Hoe ziet de context / omgeving van de cliënt(systemeem) er uit?	Verantwoordelijkheden en regievoering in het werkproces Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering van taken? Wie mag besluiten nemen?	Typering hulpverlening Welke eisen (complexiteit, zelfstandigheid, transfervermogen) worden aan de hulpverlening gesteld?	Impact Wat zijn gevolgen voor de cliënt van het handelen van de professional?
Indicatoren inzet niet-geregistreerde vakbekwame professional MBO functie	<ul style="list-style-type: none"> • Voorspelbaar • Risico's zijn in te schatten • Veilige omgeving • Niet levensbedreigend • De problemen zijn gestabiliseerd 	<p>Is verantwoordelijk voor de uitvoering van eigen werkzaamheden op de volgende terreinen:</p> <p>Probleemverkenning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doelgericht observeren en signaleren • Analyseren <p>Plan</p> <ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met cliënt(systemeem) en behandelaar opstellen hulpverleningsplan* (≠ behandelplan) • Adviseren over werkwijze en uitvoering <p>Uitvoering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren hulpverleningsplan* (≠ behandelplan) • Rapporteren en evalueren • Beëindigen formele hulpverlening – alleen als er uitsluitend niet-geregistreerden bij de uitvoering betrokken zijn 	<ul style="list-style-type: none"> • Praktische ondersteuning en begeleiding bij het (sociaal en maatschappelijk) functioneren in het dagelijks leven • Duidelijkheid over aanpak en wijze van uitvoering • Werkzaamheden zijn bekend en eenduidig uit te voeren 	
<p>Afwegingsgebied</p> <p>Waarbij niet in alle gevallen evident is of een geregistreerde of niet-geregistreerde vakbekwame professional ingezet moet worden.</p> <p>De werkgever maakt een gemotiveerde afweging voor de inzet van een geregistreerde danwel niet-geregistreerde professional en maakt dit aannemelijk.</p> <p>Dit kan voor verschillende doelgroepen anders uitpakken.</p>				
Indicatoren inzet geregistreerde vakbekwame professional HBO/HBO+/WO/WO+ functie (inclusief mbo-geregistreerden in BIG-register, artikel 3)	<ul style="list-style-type: none"> • Risicovol • Crisis • Onveilige omgeving • Levensbedreigend • Meerdere problemen spelen tegelijkertijd (bijv. somatische, ontwikkelings-, psychische, sociale, gedrags- en/of opvoedingsproblematiek) en daarbij is het niet duidelijk welke hulp op gang gebracht moet worden • Complexe problematiek waarvan de achterliggende oorzaak onbekend is • Sterk wisselend verloop 	<p>Is verantwoordelijk voor en neemt besluiten over en/of beoordelen of vaststellen van:</p> <p>Probleemverkenning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Observeren en signaleren • Analyseren van complexe hulpvraag • Diagnose stellen of: diagnostisch beeld vaststellen / probleemanalyse maken <p>Toegang tot hulp</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toegang tot/in gang zetten van niet vrij toegankelijke jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering • Al dan niet inzetten jeugdhulp, -bescherming en -reclassering • Af- en opschalen van ingezette hulp • Beëindigen van de formele hulpverlening – uitsluitend als er een geregistreerde bij de uitvoering betrokken is <p>Plan</p> <ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met cliënt(systemeem) op- en vaststellen hulpverleningsplan*, behandelplan en plan van aanpak voor jeugdbescherming en -reclassering • Adviseren over behandeling, hulpverlening, ondersteuning <p>Uitvoering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren hulpverleningsplan*, behandelplan en plan van aanpak voor jeugdbescherming en -reclassering • Inzetten dwang en drang • Inzet specifieke deskundigheid (m.i.v. wettelijke kaders) 	<ul style="list-style-type: none"> • Gericht op behandeling van en hulpverlening bij complexe problematiek • Aanpak vereist specifieke kennis en vaardigheden 	<ul style="list-style-type: none"> • Onomkeerbare invloed op het leven van de cliënt(systemeem) • Ingrijpende invloed op het leven van de cliënt(systemeem).

Van dit afwegingskader is een printversie op A3 formaat beschikbaar op de [website](#) van PJ&J.

Door de vormgeving lijkt het afwegingskader zich te focussen op de individuele professional, terwijl professionals vaak in teams, netwerken of ketens werken, zowel binnen de eigen organisatie als over de grenzen van de eigen organisatie. Werktoedeling vindt daarom ook vaak in een samenwerkingsverband plaats, waarin verschillende vaardigheden, competenties en kennis worden gecombineerd. Zowel van geregistreerde als van niet-geregistreerde professionals.

Er is een verschil tussen de status van de kolom voor *niet-geregistreerde professional* versus de kolom voor de *geregistreerde professional*. Alle elementen die staan opgesomd in de kolom niet-geregistreerde professional kunnen ook uitgevoerd worden door geregistreerde professionals, mits zij beschikken over de benodigde kennis en vaardigheden. Het zijn daarmee geen handelingen, taken, verantwoordelijkheden, situaties, et cetera die *uitsluitend toebedeeld* kunnen worden aan de niet-geregistreerde professional. Dat geldt wel voor de kolom *geregistreerde professional*. Dit zijn handelingen, taken, verantwoordelijkheden, situaties, et cetera. die uitsluitend toebedeeld kunnen worden aan de geregistreerde professional. Dit is in onderstaand schema inzichtelijk gemaakt.

Het afwegingskader is een leidraad in het besluitvormingsproces. De aanbieder kan het gebruiken om in de concrete praktijksituaties te bepalen wat de juiste invulling van de norm van de verantwoorde werktoedeling is, zodat verantwoorde jeugdhulp wordt geboden. Daarbij moet worden opgemerkt dat het niet alleen gaat om de keuze tussen geregistreerde en niet-geregistreerde professionals. De werkgever zal bij de werktoedeling ook altijd moeten nadenken welke specifieke bekwaamheden nodig zijn voor de betreffende taken, handelingen en verantwoordelijkheden. Daarnaast maakt de werkgever het mogelijk dat gewerkt kan worden volgens de professionele standaard.

4.3. Inzet van een geregistreeerde professional

Het is altijd mogelijk om een geregistreeerde professional in te zetten, mits de geregistreeerde professional bekwaam is om de taken en activiteiten uit te voeren die aan hem worden toebedeeld en de verantwoordelijkheid te dragen die daar bij hoort. Dat betekent dat geregistreeerde professionals ook taken en activiteiten kunnen uitvoeren die in de tabel opgenomen staan bij professional gerelateerde indicatoren voor niet-geregistreeerden. Het is aan de werkgever om die afweging te maken.

Langs de lijn van het werkproces (*professional gerelateerde parameters*) wordt in bijlage 2 uiteengezet welke taken en werkzaamheden een geregistreeerde professional uitvoert en in welke omstandigheden (*cliënt gerelateerde parameters*) dat gebeurt.

4.4. Inzet van een niet-geregistreeerde professional

Met niet-geregistreeerde professionals kunnen professionals worden aangeduid met diverse achtergronden:

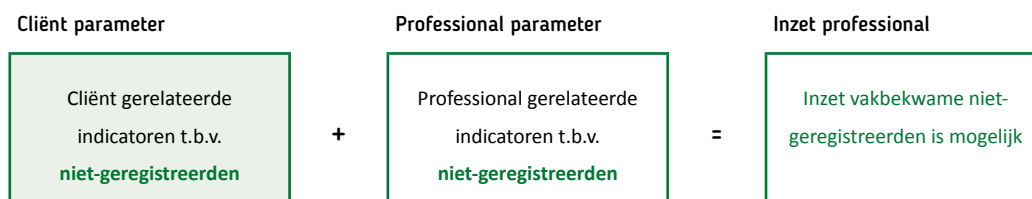
- Het kan gaan om professionals die op mbo-niveau werkzaamheden verrichten waarvoor hun vakbekwaamheidsniveau passend is. De werkgever en zichzelf bewaken dit. Als de uitvoeringspraktijk wijzigt, waardoor mogelijk een geregistreeerde professional nodig is, dan is dit een reden tot overleg.
- Er zijn ook niet-geregistreeerde professionals die een specifiek beroep of een specifieke vakbekwaamheid bezitten waardoor ze in het belang van de kwaliteit van de jeugdhulp kunnen of moeten worden ingezet, bijvoorbeeld een vaktherapeut waarvoor nu geen registratiemogelijkheid bestaat in het BIG of SKJ register¹³.
- Er zijn niet-geregistreeerde professionals, die in opleiding zijn voor een beroep en daarom onder de strikte verantwoordelijkheid en aanwijzingen werken van een praktijkopleider (zie paragraaf 4.5).
- Niet-geregistreeerde professionals kunnen ook meewerken aan de opdracht van een geregistreeerde professional. Bijvoorbeeld de test-assistent die een deel van de taken van een gedragswetenschapper uitvoert onder de instructie van de gedragswetenschapper, of een professional die ondersteuning biedt aan een geregistreeerde professional (zie paragraaf 4.5).
- In een aantal situaties kan een niet-geregistreeerde professional worden ingezet in combinatie met een geregistreeerde professional. Er moeten dan nadere afspraken gemaakt worden (zie paragraaf 4.6).

Ook van niet-geregistreeerde professionals wordt verwacht dat zij vakbekwaam zijn voor het werk dat aan hen wordt toebedeeld, zodat verantwoorde hulp geboden wordt.

De cliënt gerelateerde indicatoren vormen het uitgangspunt voor de werktoedeling aan een niet-geregistreeerde professional. Als er sprake is van een voorspelbare, veilige situatie waarbij de risico's zijn in te schatten, dan zijn belangrijke randvoorwaarden aanwezig om een niet-geregistreeerde professional in te zetten¹⁴.

13. art 5.1.1, tweede lid Besluit Jeugdwet

14. mits deze niet-geregistreeerde professionals voldoende vakbekwaam zijn voor die werkzaamheden.

Professionals op mbo-niveau hebben naast de vakkennis en competenties die ze in huis hebben vaak meerwaarde als het gaat om aansluiten bij bepaalde doelgroepen, of het al werkende weg leren en ondersteunen. Ook kunnen ze een rolmodel en voorbeeld zijn voor bepaalde groepen jeugdigen. Er zijn ook niet-geregistreerde professionals met een hbo- of wo-opleidingsniveau, zoals vaktherapeuten, criminologen of paramedici. Voor de inzet van deze professionals kan de werkgever aannemelijk maken dat het noodzakelijk is voor de kwaliteit van de hulpverlening. De tenzij clausule in het besluit Jeugdwet maakt dit mogelijk¹⁵.

In bijlage 2 wordt een toelichtend overzicht gepresenteerd waarin de indicatoren verder uitgewerkt worden in taken, verantwoordelijkheden, activiteiten, handelingen en situaties die duidelijk maken wanneer een *niet-geregistreerde professional* kan worden ingezet.

Als er géén sprake is van een veilige, voorspelbare situatie kan de niet-geregistreerde professional nog steeds ingezet worden voor de taken, verantwoordelijkheden en activiteiten die hierboven beschreven zijn, maar is ook de inzet van een geregistreerde professional noodzakelijk. In paragraaf 4.5 en 4.6 wordt hier nader op ingegaan.

4.5. Inzet van een niet-geregistreerde professional onder de verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional

In het Besluit Jeugdwet¹⁶ staat dat: “de jeugdhulpaanbieder, de Gecertificeerde Instelling of het college als het gaat om de gemeentelijke toegangsfunctie, er zorg voor draagt dat de taken worden uitgevoerd *door of onder verantwoordelijkheid van* een geregistreerde professional”.

In de Nota van toelichting op het Besluit Jeugdwet wordt toegelicht waarom en wanneer een niet-geregistreerde professional kan werken onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional:

- Uit veel taken vloeien werkzaamheden voort waarvoor een geregistreerde professional weliswaar verantwoordelijk is, maar waarvan het niet efficiënt is dat die door hemzelf worden verricht. Daarbij kan worden gedacht aan ondersteunende werkzaamheden zoals het uitwerken van rapporten.
- Daarnaast kan het in het kader van opleiding en scholing van belang zijn dat beroepsbeoefenaars of aanstaande beroepsbeoefenaars onder de verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional ervaring kunnen opdoen. Daarbij kan gedacht worden aan een stage en/of aan aanvullende scholing die nodig is voor beroepsregistratie.

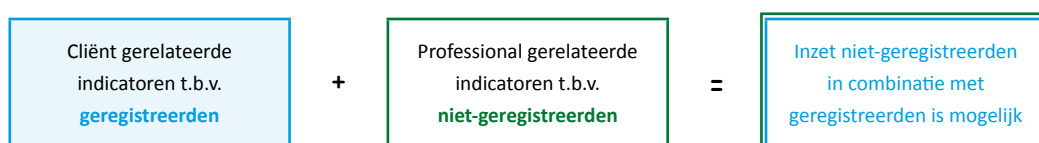
15. Besluit Jeugdwet , artikel 5.1.1, lid 2

16. 5.1.1, eerste lid

4.6. Inzet van een niet-geregistreerde professional in combinatie met een geregistreerde professional

In de praktijk doen zich soms bepaalde niet-veilige of risicovolle situaties voor, waarbij de inzet van een niet-geregistreerde professional wenselijk is. Bijvoorbeeld omdat er al een bestaande band is tussen cliënt en professional, vanwege de ervaring van de professional of aansluiting van de professional met de doelgroep. In dergelijke situaties kan de inzet van een niet-geregistreerde professional in combinatie met een geregistreerde professional er juist voor zorgen dat goede en verantwoorde hulp op maat geboden wordt.

In feite gaat het dan om *cliënt gerelateerde omstandigheden* waarvoor een **geregistreerde** moet worden ingezet, en *professional gerelateerde handelingen* waarvoor een **niet-geregistreerde** professional kan worden ingezet.

Onder geen beding mag een niet-geregistreerde professional taken, verantwoordelijkheden en activiteiten uitvoeren die uitsluitend zijn toebedeeld aan geregistreerde professionals. Een niet-geregistreerde professional mist daarvoor de benodigde vakbekwaamheid.

Als een niet-geregistreerde professional in combinatie met een geregistreerde professional wordt ingezet dan zijn de volgende punten van belang:

- De jeugdige is beoordeeld (en gediagnosticeerd) door een geregistreerde professional.
- Het hulp(verlenings)- of behandelplan is, in overleg met de jeugdige, door een geregistreerde professional vastgesteld.
- De geregistreerde professional weet zich overtuigd van de bekwaamheid van de niet-geregistreerde professional die ingezet wordt.
- De geregistreerde professional laat zich tijdig en voldoende informeren door de niet-geregistreerde professional.
- De niet-geregistreerde professional kan terugvallen op, en houdt ruggespraak met de geregistreerde professional.
- Er is sprake van een evenwichtige verdeling tussen geregistreerde en niet-geregistreerde professionals (aandacht voor span of control van geregistreerde professional).
- De niet-geregistreerde professional vergewist zich ervan dat hij/zij beschikt over relevante gegevens van collega's en informeert collega's over gegevens en bevindingen die zij nodig hebben om verantwoorde hulp te kunnen verlenen.
- De betrokken professionals maken duidelijke afspraken over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot de hulp aan de jeugdige.

Daarnaast moet voor de jeugdige en diens vertegenwoordiger(s) altijd duidelijk zijn welke professional de regie voert. Deze professional is het aanspreekpunt bij het nemen van cruciale beslissingen over de hulp, zorg en ondersteuning aan de jeugdige, het bespreken van de voortgang van een behandeling, etc.

4.7. Afwegingsgebied

Het afwegingskader is niet uitputtend: alleen die indicatoren waarbij evident is dat een geregistreerde professional ingezet moet worden, of waarbij het evident is dat een niet-geregistreerde ingezet kan worden, staan vermeld. Dat zorgt ervoor dat er altijd situaties en omstandigheden blijven waarbij de werkgever de afweging moet maken of hij een geregistreerde inzet of dat hij aannemelijk kan maken dat een niet-geregistreerde ingezet kan worden. De inzet van een niet-geregistreerde of geregistreerde professional in het afwegingsgebied, hangt mede af van de doelgroep waar aan hulp geboden wordt. In het afwegingskader wordt dit zichtbaar door het *afwegingsgebied*.

Daarbij is de werkgever gebonden aan de norm van de verantwoorde werktoedeling, die inhoudt dat steeds rekening gehouden moet worden met de kennis en vaardigheden van de professionals bij de toedeling van taken. En de professional moet kunnen werken met in achtneming van zijn professionele standaarden. Dat betekent dat hij niet ingezet kan worden voor taken waarvoor hij onvoldoende is toegerust of waar vakinhoudelijke richtlijnen een ander niveau van kennis of vaardigheden vereisen.

Als de indicatoren daarvoor niet staan opgenomen in de tabel, kunnen werkgevers voor hun argumentatie niet verwijzen naar het Kwaliteitskader Jeugd. De werkgever zal dit dan zelf aannemelijk moeten maken. Kortom, de tenzij bepaling blijft altijd geldend.

Bijlage 1

Programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming

Het Programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming (PPJ&J) heeft de opdracht om de professionalisering van beroepskrachten in het jeugddomein te faciliteren, zodat kinderen, jongeren en hun ouders kunnen rekenen op professionals die hun vak verstaan en heeft daartoe drie programmalijnen ingericht:

1. Programmalijn Beroepsontwikkeling
2. Programmalijn Ontwikkelagenda: Samen beter, Beter samen
3. Programmalijn Kwaliteitskader in de Praktijk

Daarnaast is er binnen het programma aandacht voor de positionering en versterking van beroepsorganisaties.

Programmalijn Beroepsontwikkeling

De partners binnen PPJ&J hebben de opdracht om de komende jaren gezamenlijk te gaan werken aan brede beroepsontwikkeling en beroepsregistratie van professionals in de jeugdhulp. In het kader van deze programmalijn wordt de ontwikkeling van beroepsregistratie voor hbo-professionals opgepakt (waaronder het ontwikkelen van een competentieprofiel, registratie-eisen en een EVC-procedure), maar daarnaast is er brede aandacht voor beroepsontwikkeling: beroepsethische normen, het werken volgens professionele standaarden en het gesprek tussen professionals en werkgevers hierover.

Programmalijn Ontwikkelagenda: Samen beter, Beter samen

Doel van de Ontwikkelagenda is een bijdrage te leveren aan de transformatie in de jeugdhulp en jeugdbescherming op basis van de gemeenschappelijke basis die is opgenomen in het Kwaliteitskader Jeugd. Het beoogde resultaat is dat professionals in de jeugdhulp en –bescherming anders kijken naar hun werk, vanuit een interdisciplinair kader op nieuwe manieren betekenis geven aan hun werkzaamheden (cultuurverandering) en daardoor ook anders handelen. De doelgroep betreft alle professionals werkzaam in de jeugdhulp en jeugdbescherming (mbo-, hbo- en wo-niveau). In deze programmalijn worden een aantal projecten opgepakt.

Allereerst wordt de gemeenschappelijke basis vertaald in gezamenlijke taal en richtinggevende principes die professionals inspireren om samen invulling te geven aan een cultuurverandering. Daarnaast worden op verschillende plekken in het land ervaringen, dilemma's en leerpunten opgehaald in de ontwikkelplaatsen die gemeenten hebben. Ontwikkelplaatsen zijn bijvoorbeeld plaatsen waar interdisciplinaire scholing, intervisie of de ontwikkeling van nieuwe werkwijzen plaatsvindt. De ontwikkelagenda sluit hierbij aan en deelt de ervaringen met andere professionals in gemeenten. Binnen het derde project ontwikkelen professionals, kinderen, jongeren en hun naasten een werkwijze waardoor cliëntgericht werken in de praktijk versterkt wordt. In het laatste project staat het verbinden en verrijken van kennis en praktijk over het werken vanuit de gemeenschappelijke basis centraal. Het volgt de ontwikkelingen en brengt kennis verder door die te delen met andere professionals en partners.

Programmalijn Kwaliteitskader Jeugd in de praktijk

De branche-, beroeps-, cliënten organisaties en gemeenten hebben gezamenlijk in het Kwaliteitskader Jeugd een aanzet gegeven voor toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk. Het Kwaliteitskader Jeugd is een veldnorm, een vorm van zelfregulering van het brede jeugddomein. Het Kwaliteitskader Jeugd is een groeidocument. In de komende jaren zal het veld zich verder ontwikkelen. Om er voor te zorgen dat het Kwaliteitskader Jeugd blijft aansluiten bij deze ontwikkelingen en relevant blijft als veldnorm zal, mede op basis van evaluatie en herijking, het Kwaliteitskader Jeugd verder aangescherpt, verdiept en verbreed worden. Dit wordt gedaan binnen de programmalijn Kwaliteitskader Jeugd in praktijk. De implementatie van het Kwaliteitskader Jeugd vindt plaats in een dynamische en veranderende context. Daarom is het van belang dat alle betrokken partijen - elk met hun eigen rol en verantwoordelijkheid in het nieuwe stelsel - gezamenlijk leren, reflecteren en doorontwikkelen.

Project Positionering Beroepsverenigingen

Het project kent als hoofddoel het versterken van het beroepsbesef van professionals werkzaam in het jeugddomein zodat ze goede jeugdhulp kunnen bieden. In het verlengde hiervan richt dit project zich op het versterken van de positie van de beroepsverenigingen. Het project draagt er aan bij dat professionals zich meer bewust worden van het feit dat ze niet alleen werknemers zijn, maar dat ze autonome professionals zijn die een beroep uitoefenen. En dat zij weten dat de professionele standaard wordt ontwikkeld door en voor de beroepsgroep en door de beroepsverenigingen wordt geëvalueerd en geactualiseerd.

De beroepsverenigingen werken hier aan door het voeren van een gezamenlijke strategische agenda, door de professionele standaarden meer onder de aandacht te brengen, door beroepsbesef bij professionals te stimuleren en hun intrinsieke motivatie te versterken om lid te worden van een beroepsvereniging. Daarnaast werken de betrokkenen aan het versterken van de beroepsverenigingen.

Bijlage 2

Inzet van geregistreeerde en niet-geregistreeerde professionals

Inzet van een geregistreeerd professional

Langs de lijn van het werkproces (*professional gerelateerde parameters*) wordt hieronder uiteengezet welke taken en werkzaamheden een geregistreeerde professional uitvoert en in welke omstandigheden (*cliënt gerelateerde parameters*) dat gebeurt. Het overzicht is uitsluitend illustratief en ter toelichting en is niet uitputtend. Uiteraard moet bij de toedeling van taken steeds rekening gehouden worden met de specifieke kennis en vaardigheden van de geregistreeerde professional én de vraag of problematiek van de cliënt/doelgroep.

Parameters/Indicatoren	Cliëntgerelateerde indicatoren Context en problematiek: risicovol, crisis, onveilige omgeving, levensbedreigend, meerdere problemen tegelijkertijd, complexe problematiek waarvan de achterliggende oorzaak onbekend is, sterk wisselend verloop
Professional gerelateerde indicatoren	
Verantwoordelijkheid	
<i>Probleemverkenning</i> <ul style="list-style-type: none"> • Observeren en signaleren • Analyseren van complexe hulpvraag • Diagnose stellen of: diagnostisch beeld vaststellen / probleemanalyse maken 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen hulpvraag op basis van systematische inventarisatie en analyse van problemen en behoeften van ouders en jeugdigen, waarbij sprake is van complexe problematiek • Uitvoeren van risicotaxatie veiligheid van een jeugdige • Onderzoek uitvoeren in het kader van de voorbereiding van een advies en/of verzoek aan OM • Uitvoeren probleemanalyse indien sprake is van een multi-probleemsituatie • Onderzoek uitvoeren naar een vermoeden van kindermishandeling (conform meldcode en werkwijze Veilig Thuis) • Uitvoeren (psycho)diagnostisch onderzoek bij jeugdigen met een vermoeden van een psychische stoornis, ernstige psychische problematiek, ontwikkelingsachterstand of verstandelijke beperking, en waar nodig bij hun ouders/verzorgers • Beoordelen diagnostisch onderzoek • Stellen van een diagnose

<p><i>Toegang tot hulp</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Toegang tot / in gang zetten van niet vrij toegankelijke jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering • Al dan niet inzetten jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering • Af- en opschalen van ingezette hulp • Beëindigen van de formele hulpverlening 	<ul style="list-style-type: none"> • Besluiten tot inzet van passende jeugdhulp • Besluiten tot op -en afschaling van de hulp • Besluiten tot inzet van jeugdbescherming of jeugdreclassering • Adviseren inzet specialistische kennis (jeugdzorg, gehandicaptenzorg en ggz) • Besluiten afschaling intensieve pedagogische ondersteuning
<p><i>Plan</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met jeugdige (en zijn systeem) op- en vaststellen hulpverleningsplan¹⁷, behandelplan • Adviseren over behandeling, hulpverlening en ondersteuning 	<ul style="list-style-type: none"> • Betrekken benodigde disciplines bij opstellen behandelplan • Vaststellen veiligheidsplan bij onveilige situatie kinderen in het gezin • Opstellen van een psychotherapeutisch perspectief plan. • Advisering met betrekking tot hulpverleningsplan¹⁷ in complexe gezinssituaties
<p><i>Uitvoeren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren hulpverleningsplan¹⁸, behandelplan en behandeling • Inzetten dwang en drang • Inzet specifieke deskundigheid (met inachtneming van wettelijke kaders) 	<ul style="list-style-type: none"> • Behandelen problematiek van een jeugdige met specifieke therapievorm • Uitvoeren specialistische ambulante crisis hulp • Aansturen verrichtingen van teamleden in het kader van ondersteuning bij het dagelijks leven of het stimuleren van zelfregie • Ondersteuning pleegouders in het kader van specialistische pleegzorg • Orthopedagogische begeleiding bij het opvoeden van een kind met een psychische stoornis • Intensieve begeleidingsactiviteiten bij jeugdigen met een langdurige psychische stoornis of ernstige psychische problematiek en waar nodig bij hun ouders / verzorgers • Uitvoeren intensieve en/of gespecialiseerde oudertraining • Uitvoeren gezinsgerichte behandeling • Uitvoeren van of adviseren over intensieve of specialistische interventies, opgenomen in de databanken van NJi, Movisie, CGL en kenniscentrum KJP (inzet conform specificatie in databank) • Uitvoeren van een maatregel jeugdbescherming / jeugdreclassering

17. Zie bijlage 3

18. Zie bijlage 3

Typering hulpverlening	
<ul style="list-style-type: none"> • Gericht op behandeling van en hulpverlening bij complexe problematiek • Aanpak vereist specifieke kennis en vaardigheden 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren specifieke en gerichte therapievormen bij traumaverwerking jeugdige • Uitvoeren intensieve en/of gespecialiseerde oudertraining • Uitvoeren psycho-educatie aan ouders met jeugdige met psychische problematiek of verstandelijke beperking
Impact	
<ul style="list-style-type: none"> • Ingrijpende invloed op het leven van de jeugdige 	<ul style="list-style-type: none"> • Uithuisplaatsing jeugdige • Besluit opname residentiële instelling • Besluiten of adviseren over overplaatsing jeugdige naar ander pleeggezin • Besluiten of adviseren over terugplaatsing jeugdige in het gezin • Besluiten overplaatsing jeugdige naar een andere groep

Inzet van een niet-geregistreerde professional

Hieronder wordt een toelichtend overzicht gepresenteerd waarin de indicatoren verder uitgewerkt worden in taken, verantwoordelijkheden, activiteiten, handelingen en situaties die duidelijk maken wanneer een *niet-geregistreerde professional* kan worden ingezet. Het overzicht is uitsluitend illustratief en ter toelichting en is **niet uitputtend**.

Parameters/Indicatoren	Clïëntgerelateerde indicatoren Context en problematiek: voorspelbaar, veilige omgeving, niet levensbedreigend, problemen zijn gestabiliseerd, risico's zijn in te schatten
Professional gerelateerde indicatoren	
Verantwoordelijkheid	
<i>Probleemverkenning</i> <ul style="list-style-type: none"> • Doelgericht observeren en signaleren • Analyseren 	<ul style="list-style-type: none"> • Signaleren van knelpunten die de (mogelijke) veiligheid van de jeugdige in gevaar brengen en op basis hiervan passende actie ondernemen • Doelgericht observeren van mogelijkheden en beperkingen van individuen en de groep • Signaleren van veranderingen • Informatieverzameling aan de hand invullen checklist • Analyse van het netwerk rond het gezin

<p><i>Plan</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met jeugdige, zijn systeem en behandelaar opstellen hulpverleningsplan¹⁹ (niet zijnde behandelplan) • Adviseren over werkwijze en uitvoering 	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van een hulpverleningsplan¹⁹ met betrekking tot deelproblemen (niet zijnde behandelplan) • Adviseren van collega hulpverlener over aanpak van een concreet probleem in het gezin • Bijdrage leveren aan opstellen van het hulpverlenings*- of behandelplan
<p><i>Uitvoering</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren hulpverleningsplan²⁰ (niet zijnde behandelplan) • Rapporteren en evalueren • Beëindigen van de formele hulpverlening (alleen als uitsluitend niet-geregistreerde professionals in de uitvoering betrokken zijn) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vertalen van plannen naar concrete acties, samen met jeugdige en gezin • Bespreken en registreren van de voortgang en resultaten met het gezin / systeem en overige betrokkenen • Ondersteunen en begeleiden van gezin of jeugdige in het kader van hulpverleningsplan²⁰ • Rapporteren over de voortgang van de hulp • Dossier bijhouden
<p>Typering hulpverlening</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Praktische ondersteuning en begeleiding bij het (sociaal en maatschappelijk) functioneren in het dagelijks leven 	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunen bij het leefbaar maken van de woonsituatie, bij de organisatie van het huishouden, bij financiën en administratie, bij het (her)structureren van het dagelijks leven • Ondersteunen en begeleiden bij lichamelijke verzorging, sociale omgeving, scholing, werk, dagbesteding, opvoeden • Bieden van individuele en/of groepsbegeleiding • Bieden van praktische opvoedingsondersteuning aan betrokkenen uit de leefomgeving • Signaleren en melden van misstanden • Ondersteunen ten behoeve van het beëindigen van misstanden • Ondersteunen bij individuele herstelprocessen • Begeleiden jeugdige en gezin bij uitvoeren hulpverleningsplan²⁰. • Stimuleren en activeren van individuele jeugdigen • Organiseren en begeleiden van (vrijtijd)activiteiten • Geven van begeleiding bij kamertraining • Ondersteunen bij ontmoeting, leggen van verbindingen, vrijwilligerswerk en actief burgerschap
<ul style="list-style-type: none"> • Duidelijkheid aanwezig over aanpak en wijze van uitvoering • Werkzaamheden zijn bekend en eenduidig uit te voeren 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren groepsgewijze oudertraining aan de hand van gestructureerde bijeenkomsten • Uitvoeren stappenplan samen met gezin

19. Zie bijlage 3

20. Zie bijlage 3

Bijlage 3

Terminologie uit de Jeugdwet en Besluit Jeugdwet

Beroepsregister (Besluit Jeugdwet, artikel 1.1)

Register waarin beoefenaren van beroepen in het jeugddomein worden ingeschreven en dat tot doel heeft de kwaliteit van de beroepsbeoefening te bevorderen en te handhaven.

Gecertificeerde instelling (Jeugdwet, artikel 1.1)

Rechtspersoon die in het bezit is van een certificaat of voorlopig certificaat als bedoeld in artikel 3.3 en die een kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering uitvoert.

Geregistreerde jeugdprofessional (Besluit Jeugdwet, artikel 1.1)

Beroepsbeoefenaar die is ingeschreven in het kwaliteitsregister jeugd.

Geregistreerde professional (Besluit Jeugdwet, artikel 1.1)

Geregistreerde jeugdprofessional of beroepsbeoefenaar die als arts, verpleegkundige, gezondheidszorgpsycholoog of psychotherapeut is ingeschreven in een register als bedoeld in artikel 3 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg.

Hulpverleningsplan (Jeugdwet, artikel 4.1.3)

Artikel 4.1.1 van de Jeugdwet wordt, indien wordt afgezien van het opstellen van een familiegroepsplan, uitgevoerd op basis van een (hulpverlenings)plan waarover is overlegd met de jeugdige en de ouders en dat is afgestemd op de behoeften van de jeugdige.

Jeugddomein (Besluit Jeugdwet, artikel 1.1)

Terrein waarop aanbieders van jeugdhulp, uitvoerders van kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering, advies- en meldpunten huiselijk geweld en kindermishandeling, colleges voor zover het betreft de toeleiding naar, advisering over en de bepaling van de aangewezen voorziening, justitiële jeugdinrichtingen, de Halt-bureaus en de raad voor de kindbescherming werkzaam zijn.

Jeugdhulp (Jeugdwet, artikel 1.1)

1. ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, of opvoedingsproblemen van ouders;
2. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en
3. het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, met dien verstande dat de leeftijdsgrens van achttien jaar niet geldt voor jeugdhulp in het kader van jeugdstrafrecht.

Jeugdhulpaanbieder (Jeugdwet, artikel 1.1)

1. natuurlijke persoon die, het verband van natuurlijke personen dat of de rechtspersoon die bedrijfsmatig jeugdhulp doet verlenen onder verantwoordelijkheid van het college;
2. solistisch werkende jeugdhulpverlener onder verantwoordelijkheid van het college;

Jeugdhulpverlener (Jeugdwet, artikel 1.1)

Natuurlijke persoon die beroepsmatig jeugdhulp verleent;

Jeugdige (Jeugdwet, artikel 1.1)

persoon die:

1. de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt,
2. de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en ten aanzien van wie op grond van artikel 77c van het Wetboek van Strafrecht recht is gedaan overeenkomstig de artikelen 77g tot en met 77gg van het Wetboek van Strafrecht, of 3
3. de leeftijd van achttien jaar doch niet de leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt, en voor wie de voortzetting van jeugdhulp als bedoeld in onderdeel 1°, die was aangevangen, of voor wie het college vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar heeft bepaald dat een voorziening op het gebied van jeugdhulp noodzakelijk is of voor wie, na beëindiging van jeugdhulp die was aangevangen vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, binnen een termijn van een half jaar hervatting van de jeugdhulp noodzakelijk is;

Jeugdreclassering (Jeugdwet)

reclasseringswerkzaamheden, genoemd in artikel 77hh, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht, begeleiding, genoemd in artikel 77hh, tweede lid, van dat wetboek en het begeleiding van en toezicht houden op jeugdigen die deel nemen aan een scholings- en trainingsprogramma als bedoeld in artikel 3 van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, het geven van de aanwijzingen, bedoeld in artikel 12, vijfde lid, van die wet, of de overige taken die bij of krachtens de wet aan de gecertificeerde instellingen zijn opgedragen;

Kwaliteitsregister jeugd (Besluit Jeugdwet, artikel 1.1)

door Onze Ministers op grond van artikel 5.2.1, eerste lid, erkend register;

Opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen (Jeugdwet, artikel 1.1)

1. psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, of opvoedingsproblemen van de ouders;
2. beperkingen in de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie in verband met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem bij een jeugdige die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt, en
3. een tekort aan zelfredzaamheid in verband met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychische aandoening of beperking bij een jeugdige die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt;

Ouder (Jeugdwet, artikel 1.1)

Ouder, stiefouder of een ander die een jeugdige als behorend tot zijn gezin verzorgt en opvoedt, niet zijnde een pleegouder;

Preventie (Jeugdwet, artikel 1.1)

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking of van de ouders bij opvoedingsproblemen;

Verantwoorde hulp (Jeugdwet, artikel 4.1.1)

1. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verlenen verantwoorde hulp, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder;
2. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling organiseren zich op zodanige wijze, voorzien zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel en dragen zorg voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder;
3. De hulpverlener neemt bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht en handelt daarbij in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard;

Bijlage 4

Afkortingen

Afkorting	Betekenis
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
BIG (Wet)	Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg
CGL	Centrum Gezond Leven
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
JJI	Justitiële Jeugdinstichting
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
NJi	Nederlands Jeugdinstituut
OM	Openbaar Ministerie
ROM	Routine Outcome Monitoring
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
SKJ	Stichting Kwaliteitsregister Jeugd
V&J (Ministerie van)	Veiligheid en Justitie
VWS (Ministerie van)	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WO	Wetenschappelijk Onderwijs

Het kwaliteitskader Jeugd is in samenwerking met de volgende partners tot stand gekomen:

Naast bovengenoemde partners zijn de volgende organisaties betrokken bij de ontwikkeling van het Kwaliteitskader Jeugd:

BOKA, BCMB, BV Jong, Federatie Opvang, FVB, GGD Nederland, Inspectie Jeugdzorg, Inspectie voor de Gezondheidszorg, Inspectie Veiligheid en Justitie, Landelijk Platform GGZ, LVVP, MEE Nederland, Ministerie van VenJ - Dienst Justitiële Inrichtingen, Raad voor de Kinderbescherming, Ministerie van VWS, NVLF, NVO, NVP, NVvP, NVRG, Present 24x7, SKJ, VGcT, VKJP, VVAK, V&VN, VOBC.

Uitgave: Programma Professionalisering Jeugdhulp & Jeugdbescherming

© Nederlands Jeugdinstituut / NJi Utrecht

Maart 2016

Kwaliteitskader Jeugd

Professionalisering Jeugdhulp
en Jeugdbescherming